MANS PIRMAIS PŪČU NOTEICĒJS

12 SUGAS

ĪSS CEĻVEDIS PŪČU SUGU IEPAZĪŠANAI LATVIJĀ

Latvijas Ornitoloģijas biedrība
2026

VAI ZINĀJI?

- Pūces ir plēsīgi putni. Medījumu tās noskata gan no posteņa, gan lidojumā. Pūces spēj saskatīt kustīgus objektus no liela attāluma. Medī naktīs un krēslas stundās. "Ēdienkartē" ietilpst citi putni, zīdītāji (pat eži vai lapsas), rāpuļi un abinieki.
- Daudzām pūcēm ir sejas plīvurs – starveidīgi izvietotas spalvas, kas ieskauj acis. Pūcēm ir ļoti mīkstas spārnu spalvas – tās ļauj lidot gandrīz bez skaņas.
- Pūcēm abi dzimumi ir līdzīgi, mātītes ir nedaudz lielākas. Pūces nevij ligzdas. Tās perē koku dobumos, citu putnu ligzdās un uz zemes. Olas parasti ir baltas un apaļas.
- Jaunās pūces visbiežāk pamet ligzdu, pirms vēl iemācās lidot. Līdz tam tās neveikli staigā, lēkā vai tekalē pa zemi. Apdziņu mazuļi atstāj ligzdu jau lidotspējīgi. Atceries, šie pūčulēni nav vecāku pamesti! Tos jāatstāj turpat, kur tie ir pamanīti.
- Pūces ir ļoti jutīgas pret traucējumiem un koku izciršanu. Pūces Latvijā apdraud mežu apsaimniekošana un grauzēju skaita samazināšanās.
- Latvijā ir reģistrētas 13 pūču sugas, pasaulē – vairāk nekā 200 pūču sugas. Visbiežāk Latvijā ir sastopama meža pūce. Latvijā reiz novērota arī mazā ausainā pūcīte *Otus scops*. Tā redzama Latvijas Nacionālā dabas muzeja ekspozīcijā.

PŪČULĒNI

MEŽA PŪCE
Strix aluco

AUSAINĀ PŪCE
Asio otus

ATCERIES!

Pūčulēni nav vecāku pamesti! Tos jāatstāj turpat, kur tie ir pamanīti.

APODZIŅŠ

Glaucidium passerinum

Dzīvesvieta:
Veci jauktu koku un skujkoku meži

Ligzdvieta:
Koku dobumi, visbiežāk apsēs

PAZĪMES:

- ☑ Mugurpuse – pelēkbrūna ar sīkiem raibumiem
- ☑ Vēderpuse – bālgana, ar brūnām svītriņām
- ☑ Mazas, gaiši dzeltenas acis
- ☑ Baltas uzacs svītras
- ☑ Neizteikts, raibs sejas plīvurs
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Aktīvs rītos un vakara krēslā

VAI ZINĀJI?

Apodziņš ir **mazākā** pūcīte, kas sastopama Latvijā. Lai arī tas ir plaukstas lieluma putns – 15 līdz 19 centimetri – , tomēr spēj uzbrukt par sevi lielākam medījumam, piemēram, melnajam mežastrazdam. Apodziņam ir vājākā redze no pūcēm – tas ir aktīvs gaišajā un krēslas laikā, nevis naktīs.

BIKŠAINAIS APOGS

Aegolius funereus

Dzīvesvieta:
Lieli skujkoku meži

Ligzdvieta:
Koku dobumi

PAZĪMES:

- ☑ Vidēji lielas, dzeltenas acis
- ☑ Izteikts sejas plīvurs ar tumšu malu
- ☑ Mugurpusē – tumši brūna ar baltiem lāsumiem
- ☑ Vēderpuse – gaišāka ar gaišiem lāsumiem
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Izteikti rosīgs naktīs

VAI ZINĀJI?

Bikšaino apogu neuzmanīgs vērotājs var sajaukt ar apodziņu – tas gan ir aptuveni desmit centimetrus mazāks. Bikšainajam apogam ir dzeltenas acis, kuras ietver tumšas josliņas, – tas piešķir sejai izbrīnītu sejas izteiksmi.

MĀJAS APOGS

Athene noctua

Dzīvesvieta:
Apdzīvota lauku ainava

Ligzdvieta:
Koku dobumi, ēku bēniņi

VAI ZINĀJI?

Satraukumā mājas apogs bieži klanās – pietupjas un izslejas.

PAZĪMES:

- ☑ Lielas, gaiši dzeltenas acis
- ☑ Neizteikts sejas plīvurs
- ☑ Pelēkdzeltens knābis
- ☑ Mugurpuse – brūna ar baltiem plankumiņiem
- ☑ Vēderpuse – bāla, blīvi brūni svītrota
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Aktīvs naktī

PLĪVURPŪCE

Tyto alba

Dzīvesvieta:
Lauku ainava

Ligzdvieta:
Ēkas, arī koku dobumi

VAI ZINĀJI?

Plīvurpūcei medīšanas laikā lidojumā nokarājas kājas, radot spocīgu skatu. Neparasti izskatās arī tās atrijas. Tās ir tumšas un spīdīgas, izskatoties kā nolakotas.

PAZĪMES:

- ☑ Nelielas, melnbrūnas acis
- ☑ Izteikts sirdsveida sejas plīvurs
- ☑ Garas, slaidas kājas
- ☑ "Austiņu" nav
- ☑ Aktīva naktī un krēslā

AUSAINĀ PŪCE

Asio otus

Dzīvesvieta:
Lauku ainava ar nelieliem mežu puduriem

Ligzdvieta:
Vārnu, žagatu un citu putnu ligzdas

PAZĪMES:

- ☑ Lielas, oranžas acis
- ☑ Balti acu loki
- ☑ Izteikts sejas plīvurs
- ☑ Gari, šauri spārni
- ☑ Smalki raibumi spalvās
- ☑ Svītrots vēders
- ☑ **Gari "ausu" pušķi** jeb "austiņas"
- ☑ Aktīva naktī un krēslā

VAI ZINĀJI?

Ja ausaino pūci iztraucē, tā ieņem stāvu pozu, izstiepjas tieva un pievēr acis. Lidojumā "ausu" pušķi, kurus pūce var sakļaut, nav redzami.

31-37 cm

MEŽA PŪCE

Strix aluco

Dzīvesvieta:
Jaukti un lapkoku meži, dārzi, kapsētas un parki

Ligzdvieta:
Koku dobumi un stumbeņi, arī citu putnu ligzdas, ēkas

VAI ZINĀJI?

Meža pūce ir **biežākā** pūce Latvijā un pilsētās ligzdošanu var uzsākt jau ziemā.

PAZĪMES:

- ☑ Lielas, melnbrūnas acis
- ☑ Izteikts sejas plīvurs
- ☑ Bāli pelēks knābis
- ☑ Mugurpuse – no gaiši pelēkas līdz tumšbrūnai
- ☑ Vēderpuse – gaišāka, ar garenām svītriņām
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Aktīva naktī

37–43 cm

SVĪTRAINĀ PŪCE

Surnia ulula

Dzīvesvieta:
Ligzdo taigā, klejošanas laikā redzama atklātā ainavā ar mežaudzēm

Ligzdvieta:
Koku dobumos, stumbeņos, reizēm arī citu putnu ligzdās
Latvijā nav ligzdojusi kopš 19. gadsimta

PAZĪMES:

- ☑ Nelielas, dzeltenas acis
- ☑ Izteikts sejas plīvurs ar tumšu malu
- ☑ Mugurpuse – brūnganmelna ar baltiem raibumiem
- ☑ Vēderpuse – bāla, šķērssvītrota
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Aktīva rīta un vakara krēslā, arī dienā

VAI ZINĀJI?

Svītrainajai pūcei, kurai mēdz piedēvēt drūmu skatienu, ir ļoti gara, izteikta aste. Lidojumā tās siluets atgādina vanagu, tikai ar lielāku galvu.

PURVA PŪCE

Asio flammeus

VAI ZINĀJI?

Ziemā purva pūces mēdz pulcēties nelielos baros un tā dienu pavada biezos kokos un krūmos.

Dzīvesvieta:
Dažādas atklātas ainavas

Ligzdvieta:
Uz zemes

PAZĪMES:

- ☑ Lielas, dzeltenas acis
- ☑ Izteikts sejas plīvurs kā melna maska
- ☑ Nelielas "austiņas"
- ☑ Apspalvojums – gaiši dzeltenbrūns un bēši balts
- ☑ Aktīva dienā un krēslas stundās

33–40 cm

ZIEMEĻPŪCE

Strix nebulosa

PAZĪMES:

☑ Mazas, gaiši dzeltenas acis
☑ Izteikts sejas plīvurs ar gredzeniem
☑ Mugurpuse – tumši pelēka, raibumota
☑ Vēderpuse – gaišāka, sīkraibumota
☑ "Ausu" pušķu nav
☑ Aktīva naktī

Dzīvesvieta:
Lielāki skujoku meži, kas mijas ar atklātām ainavām

Ligzdvieta:
Dienas plēsīgo putnu ligzdas, koku stumbeņi

VAI ZINĀJI?

Ziemeļpūce labprāt ilgi planē, medījumu nolūko no posteņa un paķer no zemes. Ticami, ka Latvijas austrumu daļā ziemeļpūce ligzdo, taču tās ligzda nekad nav atrasta.

59–68 cm

URĀLPŪCE

Strix uralensis

Dzīvesvieta:
Lielāki jauktu koku un lapkoku meži, kas mijas ar atklātām ainavām

Ligzdvieta:
Koku dobumi, stumbeņi, arī citu putnu ligzdas

PAZĪMES:

- ☑ Melnas acis
- ☑ Dzeltenīgs knābis
- ☑ Izteikts sejas plīvurs ar svītrojumu
- ☑ Mugurpuse –pelēka ar brūniem raibumiem un svītrām
- ☑ Vēderpuse – gareniski pilienplankumi
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Aktīva naktī

VAI ZINĀJI?

Urālpūce pārtiek no strupastēm, vardēm, kukaiņiem, turklāt mēdz ķert arī citus putnus, pat citas pūces. Šī pūce ir ļoti **agresīva** perēšanas laikā.

50–59 cm

BALTĀ PŪCE

Bubo scandiacus

Dzīvesvieta:
Ligzdo tundrā

Ligzdvieta:
Sekla bedrīte uz zemes

PAZĪMES:

- ☑ Lielas, dzeltenas acis
- ☑ Neizteikts sejas plīvurs
- ☑ Liela un uzkrītoši balta
- ☑ Vēderpusē – šauras svītras
- ☑ "Ausu" pušķu nav
- ☑ Aktīva dienā un krēslā

VAI ZINĀJI?

Baltā pūce ligzdā veido barības krājumus. Putns tur izkārto savus medījumus: strupastes, putnus, trušus. Latvijā baltā pūce neligzdo. Tā ir novērojama tikai migrācijas un ziemošanas laikā atklātās vietās.

53–65 cm

ŪPIS

Bubo bubo

VAI ZINĀJI?

Ūpis ir ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas **lielākā** pūce – 59 līdz 73 cm garš, ar izplestiem spārniem līdz pat 170 cm.

Dzīvesvieta:
Dažādas dzīvotnes, Latvijā – lieli meži, tuvu barošanās vietām, piemēram, ūdenstilpēm

Ligzdvieta:
Uz zemes, arī iežu atsegumos, citu putnu ligzdās

PAZĪMES:

- ☑ Lielas, oranžsarkanas acis
- ☑ Izteikts sejas plīvurs
- ☑ Slīpi horizontāli "ausu" pušķi
- ☑ Vēderpuse – dzeltenbrūna ar tumšām svītrām
- ☑ Mugurpuse – tumšāk brūna, melngani svītrota
- ☑ Aktīvs naktī, dienu pavada biezās eglēs

59–73 cm

LATVIJAS PŪCES

APODZIŅŠ
Glaucidium passerinum

MĀJAS APOGS
Athene noctua

BIKŠAINAIS APOGS
Aegolius funereus

PURVA PŪCE
Asio flammeus

ŪPIS
Bubo bubo

ZIEMEĻPŪCE
Strix nebulosa

MEŽA PŪCE
Strix aluco
AUSAINĀ PŪCE
Asio otus
SVĪTRAINĀ PŪCE
Surnia ulula
URĀLPŪCE
Strix uralensis
PLĪVURPŪCE
Tyto alba
BALTĀ PŪCE
Bubo scandiacus
LATVIJAS ORNITOLOĢIJAS BIEDRĪBA

PIRMIE SOĻI PUTNU VĒROŠANĀ

1. Sāc putnu vērošanu ar tavā apkārtnē sastopamo sugu iepazīšanu un atpazīšanu. Sākumā iepazīsti tos putnus, kurus redzi ikdienā. Vai spēj tos visus identificēt?
2. Putnus vērot var arī bez palīgierīcēm, taču tu patiešām pamanīsi, cik skaisti ir putni, ja skatīsies uz tiem ar binokli. Noderīgs ir līdzpaņemts vai elektroniski pieejams putnu noteicējs. Bieži putnus identificēt palīdz arī videoieraksti, ko var veikt ar telefonu un pēc tam mājās apskatīties. Savukārt piemērotās mobilajās lietotnēs, piemēram, "Dabasdati", vari reģistrēt savus novērojumus un dalīties informācijā ar citiem, kā arī atzīmēt svarīgas piezīmes.
3. Kad ieraugi putnu, pievērs uzmanību tā izmēram, kaut vai salīdzinot ar citu sev zināmu putnu, piemēram, zvirbuli, balodi, vārnu vai stārķi. Tad izpēti ķermeņa formu un apspalvojuma krāsu. Pievērs uzmanību arī knābim, kas var pastāstīt par putna barības ieguves paradumiem.
4. Aplūko putnu un apdomā, vai tam ir kāda īpaša uzvedības vai izskata pazīme, piemēram, cekuls, zila mugura, nemitīga klanīšanās vai pat ķiršu kauliņu lobīšana. Tieši tā var būt īstās putna sugas noteikšanas atslēga. Īpašs var būt ne tikai izskats vai uzvedība, bet arī lidojums un balss.
5. Ņem vienmēr vērā vietu, kur putns sastapts, jo arī tā var palīdzēt precīzāk noteikt sugu. Vai tas ir dārzs, parks, mežs, lauks, ezers, jūra, purvs vai cita vieta. Daļa putnu sastopami tikai konkrētās dzīvesvietās, un citās tos gandrīz nekad nesastapsi.
6. Ja vēlies precīzi noteikt putna sugu, ir vērts novērojumu pierakstīt, putnu neiztraucējot, to nofotografēt, uzskicēt vai uzzīmēt. Noderīgi ir arī ierakstīt putna balsi. Pēcāk, balstoties uz saviem novērojumiem, var meklēt līdzinieku putnu noteicējā.

ATCERIES!

Netramdi un lieki netraucē putnus, saudzējot arī to dzīvesvietu. Turklāt neaizmirsti, ka dabā visas putnu sugas ir vienlīdz nozīmīgas!

Vieta piezīmēm

LATVIJAS ORNITOLOĢIJAS BIEDRĪBA

- Putni ir mūsu dabā.
- Mēs iestājamies par putnu daudzveidību un dzīvotspēju savvaļā jau trīs desmitgades – kopš 1985. gada.
- Rūpējamies par savvaļas putnu izpēti, aizsardzību un dzīvotņu saglabāšanu.
- Dalāmies zināšanās ar sabiedrību par putnu dzīvi.
- Sadarbojamies ar valsts un sabiedriskām dabas aizsardzības organizācijām.
- Mūsu paspārnē iznāk vienīgais žurnāls par putniem latviešu valodā – "Putni dabā".
- Latvijā pārstāvam starptautisko putnu aizsardzības organizāciju *BirdLife International*.
- Pašreiz, pulcējoties zem Latvijas nacionālā putna – baltās cielavas – simbola, esam aptuveni 1000 biedru, kurus vieno interese par putniem, to izpēti un aizsardzību.
- Esam atvērti ikvienam, kurš grib darīt labus darbus lielākajā dabas organizācijā Latvijā, kļūstot par biedru, vai vēlas atbalstīt putnu aizsardzību ar ziedojumu.

MĒS RŪPĒJAMIES PAR DABAS DAUDZVEIDĪBU CILVĒKU UN PUTNU LABKLĀJĪBAS VĀRDĀ

#PutnuVērošana #TorņuCīņas #PutniLatvijā #Prakses #PutnuBalsis #PutniDabā #PutnuMonitorings #DzīvaisPavasaris #GadaPutns #Ornitoloģija #LatvijasLigzdojošoPutnuAtlants #BirdLifeInternational #MežsIrMājas #ParPutnuDzīvi

BirdLife INTERNATIONAL

LATVIJAS ORNITOLOĢIJAS BIEDRĪBA

Kļūt par LOB biedru ir pavisam vienkārši – aizpildi šo anketu (vai to meklē www.lob.lv) un samaksā biedru naudu.
LOB biedri saņem žurnālu "Putni dabā" bez maksas, dažādas publikācijas par putniem, kā arī atlaides, iegādājoties LOB un SIA "Motacilla" preces, t. sk. grāmatas, T-kreklus u. c., kā arī piedaloties dažādos pasākumos un putnu vērošanas ekskursijās. Samaksāt biedru naudu var ar pārskaitījumu.
Rekvizīti pārskaitījumiem:
Latvijas Ornitoloģijas biedrībai,
reģ. nr. 40008002230,
AS Swedbank, HABALV22
konta nr. LV34HABA000140J035491
Mērķis: LOB biedru nauda par ... gadu.

Biedru nauda par 2026. gadu
Pieaugušajiem: 20,00 EUR* gadā.
Jauniešiem līdz 21 gada vecumam un pensionāriem: 6,00 EUR* gadā.
Biedriem ar pasta adresi ārzemēs: 40,00 EUR* gadā.

Ģimenes biedri – šai biedru grupai ir kopēja pasta adrese visiem sūtījumiem vienā eksemplārā, bet katram ir pilntiesīga LOB biedra statuss. Šie biedri maksā vienu pilnu biedru naudu (20,00 EUR*) un 1,00 EUR* par katru nākamo ģimenes biedru.

Mūža biedri – par tādu var kļūt, samaksājot biedru naudu par turpmākajiem 25 gadiem.

* Biedru nauda, maksājot 2026. gadā. 2027. gadā biedru nauda tiks paaugstināta. Aktuālo informāciju meklējiet šeit: ww.lob.lv/biedriba/klusti-par-biedru/.

LOB biedra pieteikuma anketa

Jā, es vēlos iestāties LOB!

Par sevi sniedzu šādas ziņas:
Vārds, uzvārds
Personas kods
Nodarbošanās
Darba (mācību) vieta
e-pasts
Tālrunis
Pasta adrese LV-

Izgriez un atsūti!

Par LOB biedru var kļūt ikviens, aizpildot biedra anketu un samaksājot biedru naudu.

Atzīmējiet savu biedra kategoriju

- ☐ pieaugušais **20,00 €***
- ☐ pensionārs **6,00 €***

- ☐ jaunietis līdz 21 gada vecumam **6,00 €***

Saskaņā ar LOB statūtiem personām līdz 16 gadu vecumam, lai iestātos biedrībā, nepieciešama vecāku vai aizbildņa atļauja. Šo aili lūdzam aizpildīt jauniešu vecākiem vai aizbildņiem.

Paraksts / atšifrējums

Ģimenes biedri

- ☐ ģimenes galva **20,00 €***
- ☐ katrs nākamais ģimenes loceklis **1,00 €***

Paraksts

Datums

Lūdzu, aizpildiet šo anketu un nosūtiet Latvijas Ornitoloģijas biedrībai, Skolas ielā 3, Rīgā, LV-1010 vai arī aizpildiet to www.lob.lv.

IEPRIEKŠ IZDOTIE MAZIE PUTNU NOTEICĒJI

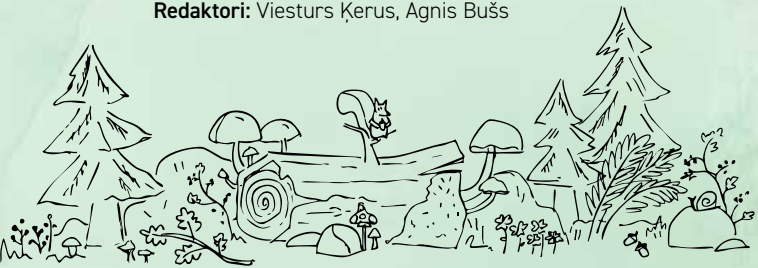

Elektroniski pieejami www.lob.lv/noderigi/materiali

Drukātā veidā pieejami LOB pasākumos un vizītēs skolās, kā arī par ziedojumiem sazinoties ar LOB – putni@lob.lv.

UZZĪMĒ SAVU MĪĻĀKO PŪCI ŠEIT

Ilustrāciju autore: Marta Gotlība
Datorgrafiķes: Ilze Bojāre, Anna Osiņa, Rūta Ločmane
Teksta autore: Kitija Balcare
Redaktori: Viesturs Ķerus, Agnis Bušs

MĒS ESAM (P)AR PUTNIEM

Pievienojies Latvijas Ornitoloģijas biedrībai un citiem putnu draugiem **virtuāli vai klātienē!**

ZIEDO labiem darbiem:
Latvijas Ornitoloģijas biedrība
LV34HABA000140J035491

Facebook.com/lob.lv
Instagram.com/lob_lv
@parputniem.bsky.social
www.lob.lv

Par putnu novērojumiem ziņo:
www.dabasdati.lv

Latvijas vides aizsardzības fonds

"Mans pirmais pūču noteicējs" ir sagatavots pateicoties Latvijas Vides aizsardzības fonda atbalstam. Par "Mana pirmā pūču noteicēja" saturu atbild Latvijas Ornitoloģijas biedrība.